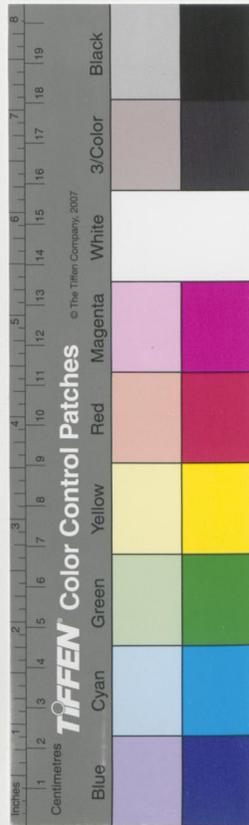

Berättelser om krig och krigare.

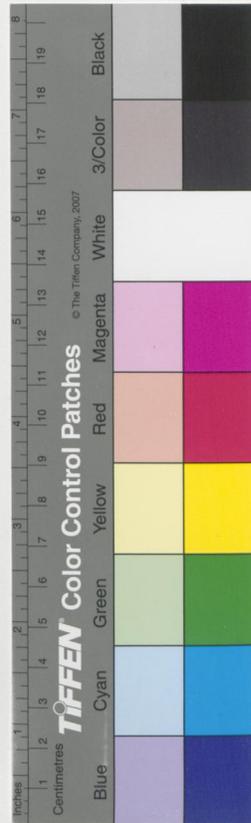
208

81. Om Kalgården i Söderby, som den förstod under Stora Öfveden.
82. Bågaren och mynsten, som hittats vid Bäckbacka.
83. Byssar, som är begravade i Puolinälken.
84. Om den svenske soldaten Jabo, som mynde på här.
85. Flan Ollebockegubben gjorde sina ägodelar under nysan 1808.
86. När nysarna kom till Musik 1808.
87. Musikten under 1808 års krig.
88. Om nysarna, som satt i Stortallen.
89. Om folket på Kibacka i Söderby, Tingsby under 1808 års krig.
90. Om Anders Larsson på Lillbacka i Naima under 1808 års krig.
91. Var nysarna hade sitt läger 1808.
92. Om nysarna vid Tasta år 1808. a, b)
93. Om nysarna under kriget 1808.

94. Om ryssar, som bleu klubbad i Tasta.
95. Namn Tachtalia slapp ifrån ryssarna.
96. Om ryssarna, som sken plundras i Paavila och Piijppa i Nedervekil.
97. Från striden mellan svenskar och ryssar vid Paavila närgskälet.
98. Folket på Bastubacken under 1808.
99. Namn Bastubackgubben sköt ihjäl ryssen.
100. Namn Bastubackgubbarna sloddes med ryssarna under 1808 års krig.
101. Namn svenskar och ryssarna sköt på varandra vid Lundbacken i Nedervekil.
102. Om gubbarna, som sken trä mot ryssarna på Pelolacken i Nedervekil.
103. Namn Skrikotarna sken trä mot ryssen.
104. Om ryssarna, som sköt på Pelolacken.
105. Folket i Skrika under 1808.
106. Loulbackarna under kriget.

107. Strid mellan svenskar och ryssar år 1808 i Nedervekil. 340
108. Om folket på Vätavara i Nedervekil 1808.
109. Folket i Gårjäsari i Nedervekil 1808.
110. Namn ryssarna tog får åt sig i Gårjäsari.
111. Namn ryssarna stal en häst i Gårjäsari.
112. Om ryssen som hittades död i en nä.
113. Stigriäborna under 1808 års krig.
114. Om Vätersunds Jabo, som togs å ryssen.
115. Om Jänistampi gubben under 1808 års krig.
116. Ryssarna på Tuikkila år 1808.
117. Om Jolkaborna under 1808 års krig.
118. Namn Jolkaborna räddade sin sparsommel under ryssarna.
119. Om gubben Siistala i Jolkabj år 1808. 62
120. Om Jolkaborna, som gjorde jakalen.
121. Om Huokhemor, som hade mist sin ko.
122. Om de två fläckarna i Jalka Nedervekil, som gån-

129. de sig undan ryssarna.
130. Om Scandiska borna under kriget.
131. Folket på Marcksbacka under 1808.
132. Ryssarna på Kajabacka år 1808.
133. ~~Ross~~, som gjorde svimel undan ryssen.
134. Om Fleikkila gubbarna, som sloddes med ryssen.
135. Från slaget vid Siihajakki.
136. Särpepojkarne, som sköt kejsarens korack, och Alexander I.
137. Gubben, som begross på Koskoraasi i Gummel.
138. Hur gubben och gumman dödade ryssarna.
139. Om platten, där ryssarna höll gudstjänst under 1808 års krig.
140. Hur ryssen fick sina pengar tillbaka.
141. Ryssarna i inkvarterade i Skerko.
142. Hur ryssarna sloddes med Ellisback kladden.
143. Historier från ryssinkvartereringen.
144. Hur kvinnorna lyckats om ryssarna.
145. Engelmännan i Gamla Karleby.

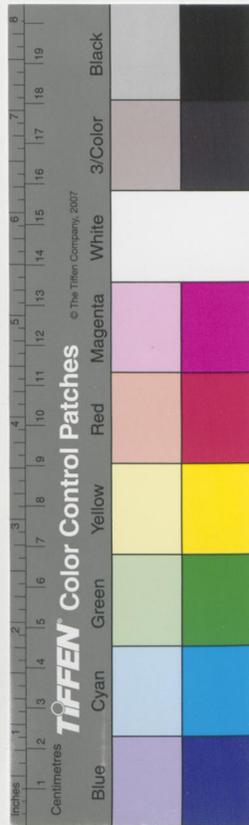
Om Kalgården i Nedenstäl, som blev för
Stord under Stora Öspelen.

312

(Hilmit Johanson, Nedenstäl).

På Fleikkila i Gamla Karleby hade gubben och gubben mellan Platte och Bastubacka förr en gård, som hette Kalgården, men den blev förstörd under rysskiden, ~~och~~ det ren länt före 1808 års krig. Där bodde då två bröder. Den ene tog ryssen, men den andra kom undan och för till staden och blev sjöman.

Det fanns ingen sockenväg då ännu. Han hade ången redan för den plats där byggningen hade stått, och kom hit sedan för att köra änga. När han var trött och utburen, sedan han gått den långa vägen från staden, satte han sig på stenfonten tillvett förra hem och sade: "Säg här man det här kakan här ren!" - Kalgårdens marker hör nu till Bastubacka.

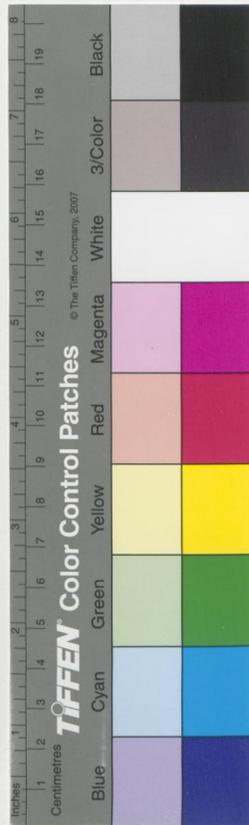
Bägaren och mynten, som hittats vid

314

Bastbacka i Nedermet

(Johan Jakob Bast, 75 år, Bastbacka).

Under krigstider görde folkot frut under
sina ägodelar, att icke spenden sken få tag i dem.
Mycket å det som gördes har för alltid blivit
i jorden, sedan ägaren dött, men en del har man
hittat i våra dagar. Sedan hittade också jag
engång när jag gräffade här ^{i en tvådesöka} ~~vid~~ Bastbacka
en liten skatt, som säkerligen har blivit övergrävd
under Stora Ofreden, nämligen en silvertägare
med initialerna H. H. S. samt 247 kopparslantar
och ett belgiskt ^{Silvers} mynt från år 1623. De flesta myn-
ten är från 1600-talet, men ett är från 1707 och ett
annat från 1708.

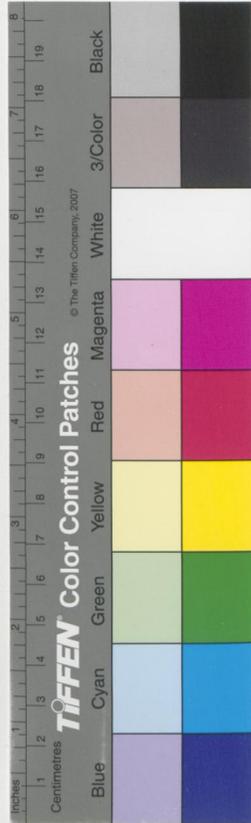

[Faint, mirrored handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Nyssen som är begravade i Puolinälidhärje
(Torparena på Ånåghäcka torpe i Nedenkilt).

315

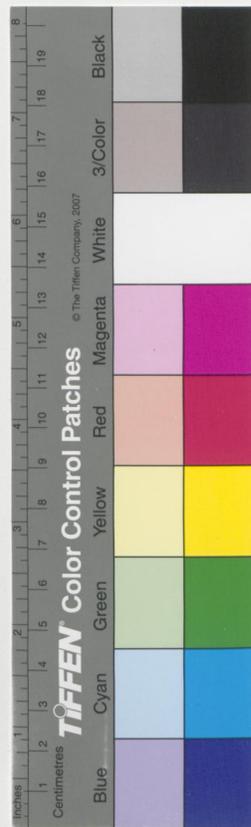
I den s. k. Puolinälidhärje på Paasila vägen
i Nedenkilt ska nyssor vara begravade, som stupat
i något krig före år 1808. Det ska ännu synas tyd-
liga spår av graver alldeles nära vägen. Träsketen
finns den s. k. kyrkbacken med jättegravarna och
altartenen.

Om den svenske soldaten Jabo, som nynde från hären.
(Pelo Jubb, Nödenstil)

316

En svensk soldat Jabo, som var kommen på
Pelo, nynde från hären under 1788 års krig, emedan
han inte tyckte om att vara soldat. Han uppköll
sig länge i en ängslad nära Jöbäcka, och det hänto
de folk som åt honom. Småningan glömdes sa-
ken bort, och han började arbeta hos dem som bodde
på Jöbäcka.

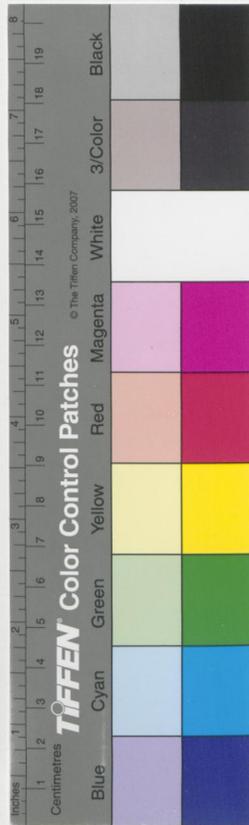

317
Them Olliebäckagubben gjorde sina
ägodelar under ryssen 1808.
(Mats Olliebäck, Söderbylän).

Mitt morfar gjorde under ryssen pengar och guld-
stickade saker och en guldked i ett dricksglas i en
skog alldeles nära gården, som kallas Ljusnabba¹
under en björkerot. När vi brände sved där, hör-
de vi, liksom någonting skallrade i skogen, och då
bittade vi gömmorna. När vi kom hem med
dem, kände mor min sakerna så väl, fastän
de var brända.

De hade bärgat hö vid Jolkaträsket, och
det gjorde de i en hammar. Det fick de behålla,
men allt annat för ryssen å sved.

¹ dial. Miserato.

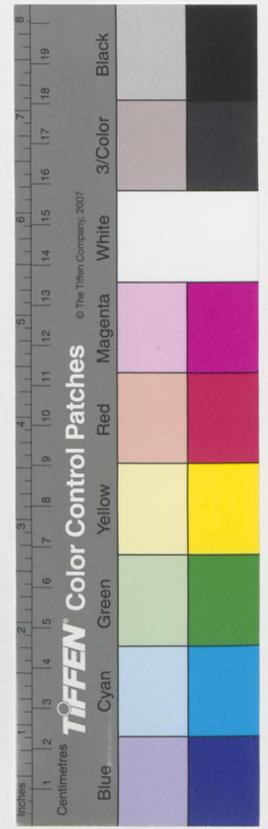
[Faint, mostly illegible handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.]

När bysarna kom till Märit 1808.
(Karl Karlsson Märit, Nideruht).

318

Bysarna kom uppifrån landet till Märit på
Söndagen, just som prästen predikade, men han
höll lugnt gudstjänsten till slut. Bysarna ska ha
skjutit ett skott mot klockstapel, som träffade
storklockan i kanten. Det var väl mera på
"gärl" som de sköt det skottet.

"dial. po gärl" = på skämt.

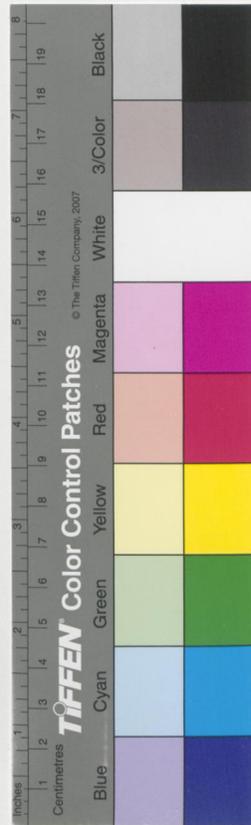

Slaget vid Muriåker under 1808 års krig. 319
Muriåker
(Karl Karlsson, Niderstäl)

Under 1808 års krig var ingen annan på Muriåker
Minna än min farfar, som då var 40 år gammal,
och hans syster. De andra var gömda på Backända
på andra sidan om ån.

En dag kom system till honom och sa: "Nu
tar ryssarna och slaktar sista bässen!" Han döt
och fick bässen i kroppen och började slå i kring med
den och ryssarna i kull på golvet, och han reste sig
med bässen.

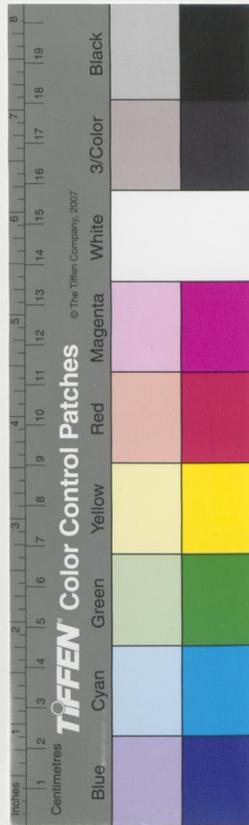
En gång tog två kosacker honom mellan
hästarna och födde honom åt Svartbäckens till. Där
fanns det trevlar, och de började skjuta. Det var
mörka höstkvällen, kosackerna blev rädda och
släppte honom och ned bort. Han undan och hoppade
i ån och simmade över ån och kom till Backända,

Där gummnan var. Hon hade då redan fått höra, att kosackerna tagit man hemmes och salt och söj-
de honom redan och trodde, att han var död,
men just som hon satt där och grät, kom han in
och glädjen var stor hos man be. Han hade legat
i en kälada hela natten. Sen om morgonen gick
han igen till staden och var där.

Så ryttarna tågade förbi och sken para bort,
nåttade engång en kosack sin häst vid brunnen.
Farfar sprang då dit och slog till kosacken, att han
hjälpte. Så hoppade han upp på hästen och red
med den upp till skogen ungefär be verit från
gården och höll den där på en äng, som kallas
Björniviken. Kosacken fick vara nöjd att vara
utan häst, tills han kunde skaffa sig någon ny.

Lilla häst = gånse

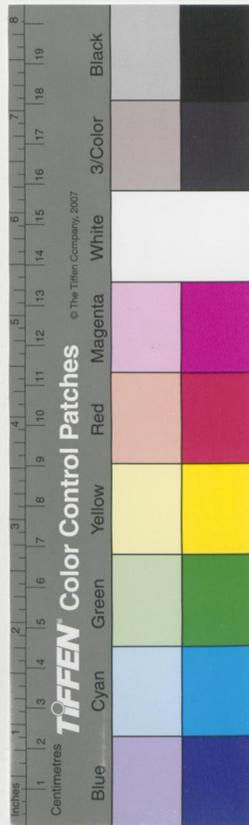

Om nystarna, som sät i Stortallen.
(Mats Ollisbacka, Udenubil)

321

Vid kyrkan var för en stor funa, som kalla-
des Stortallen eller Kyrkbacktallen, men storstor-
men blåste ihull den. Under 1808 års krig toger
nystarna och krak¹⁾ upp i den där för att skäda
på fienden, men det gick så många på en
gren, att den brast, och nystarna darrade i bal-
ken och fick stadiga²⁾ smällar.

¹⁾ dial. krekka, i nuff. Krak = krypa, klättra ²⁾ dial. stadda = dukligt

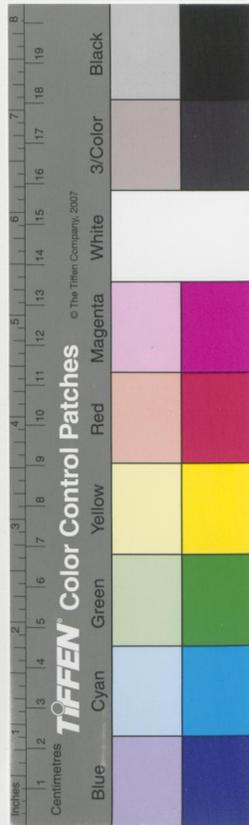
Om Anders Larsson på Lillbacka i Kairu under
1808 års krig.

323

(Hus. Johanson, Kairu i Medenakit).

Anders Larsson på Lillbacka i Kairu hade tre hästar och för att icke behöva fara i transportkjuts förde han sina två sämre hästar bort till Kotaback-kärret och hade dem där hela vintern, ty det var den ordningen, att den som hade en häst, icke behövde fara i transport.

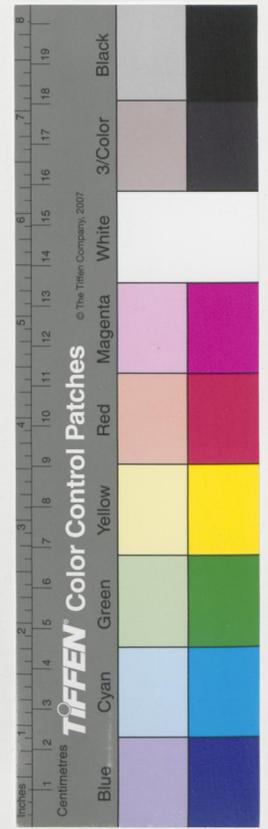
Larsson var en stor och grott karl, och därför tog myssarna fast honom, då de för tillbaka till Bygdland, och sku föra honom med sig och göra honom till gärdist. Men han ren sig lös och tog sen i tre dygn gömd i den s. k. tvåväringstadan i Storhagen. Han var så stark, att han orkade lyfta en karl i var hand på rak arm och slå dem i hop. Fast myssarna var omkring ett hundra

[Faint, mostly illegible handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.]

224
man, så kunde de inte ställa opp något med
honorn, då de inte fick skjuts eller på annat
sätt skada honom. Andra starka karlar försök-
te dockträta och försöka med sig, ty de ville ha starka
krigsfolk. Endel lyckades de behålla, men
de flesta slapp på ett eller annat sätt bort
från nyssarna.

! dial grötta = grovleumad.

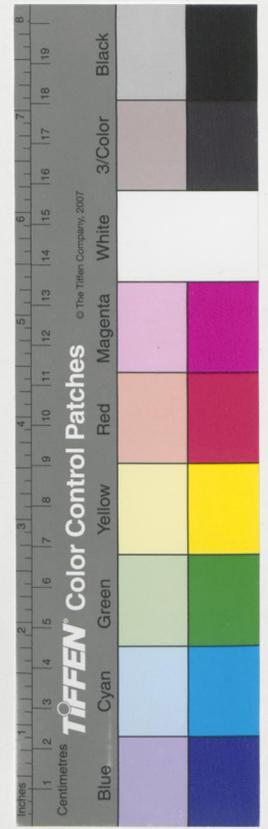

[Faint handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Var myssarna hade sitt läger 1808.
(Karl Karlsens skänk, Nedenkilt).

325

Myssarna hade sin lägerplats på den s. k.
Lillback åkern, som ligger till Morabacken.
Sten som ännu kallas "Lillback" som ännu ligger på
sitt gamla ställe, och som de hade varit där sedan
1792, då det var ännu en gång på sin
falkboarna och Pärssjöboarna och som ännu
och några svenskar. De hade blivit sig i smula
före med ena ägarbarn tillrägen hade de
hade "Lillback" på länge skift. Som de tillrägen
hade bara skottat åt dem, de de bara och inget att
de hade bara tillrägen som fört som inget och
som ännu ännu och tillrägen tillrägen. Det var
som ännu ännu och tillrägen skottat med sig
som ännu tillrägen.

Om ryttarna vid Tasta å 1808.

326

(Fästningsaren Joh. S. Tast, Tasti i Eldarvått).

Under 1808 års krig var ryttarna på den sidan
ån, där Tast hemman är och de hade sina batterier i en
åker, som ännu kallas "batteriet", svenskarna ^{de s. h. på åkern} var
på andra sidan ån, och de hade bränt bron ^(båden)
sig, så att inte ryttaren sku slippa över ån.

Folkhåboarna och Paasilaboarna sku vara med
och hjälpa svenskarna. De hade klätt sig i svensk uni-
form med ramma ägrenbark. Tillvapen hade de
korta "kataliar" på långa skaft. Svenska krigsfolket
hade bara skottet åt dem, då de kom, och sagt, att
de sku fara hem tillbaka så fort som möjligt och
plöja sina åkrar och låta krigsfolket kriga. Det var
alldeles orördigt för dem, att försöka stida med ryt-
ten, menade soldaterna.

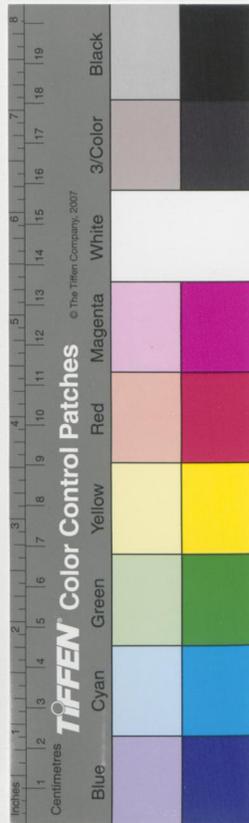
Om ryttarna vid Taats i kedlevärd 1808.

327

(Anders Palm, Västare i Stenåker.)

Ryttarna var vid Taats och tvänthana på en-
dra tiden än och hade bränt upp Prästbon. Svenskerna
hade bönderna på Årnes, Jothaby och Passile att
tåga fram och tillbaka längs åstranden med ren-
nar ä gränslark för att skrämma ryttarna.

Paasika Euro siktade på en rytt och sku skjuta,
men Paavilo Tolman slog rust höstan, så att det
inte träffade, men ryttarna blev ändå oppskrämda.
De höll just på att baka, men när de hörde skot-
tet, fick de så brått, att de öste degen i påsarna
och for i väg.

[Faint, illegible handwritten text on the left page of the notebook.]

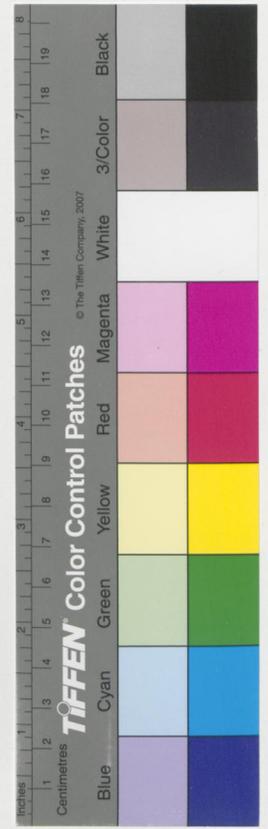
Emmesborna under kriget 1808.

328

(Jummaen Kirvel, 700, Stedenshit Kyökoby).

Jven Emmesborna hade klätt sig till solda-
ter och kom till Taitton, då ryttarna var där, men
ryttar kapten stod vid Taitta och såg med kikarn
behäskade på leuundet och sa: "Det är bara mu-
sikorna".

U = ry. Nyppuets 'Kant', 'Konde'.

Han Tast Mia slapp från nystarna.
(Hes. Johansson, Kårum i Kederrott).

330

Tast Mia¹ var också en stor karl, och honom lag
nystarna också med sig, och han fick gå och bära på
genäret sexton km. eller ända till Lövbacka i Kårumby.
Där lät han nystarna gå in först och sprang sin väg.
Nystarna observerade icke det, isom det var för
sent. Han sprang först till Salo i Kårumby och sedan
därifrån hem och höll sig länge gömd, då han var
rädd, att nystarna skulle komma och söka honom, men
ingen kom.

¹ = Jeremias.

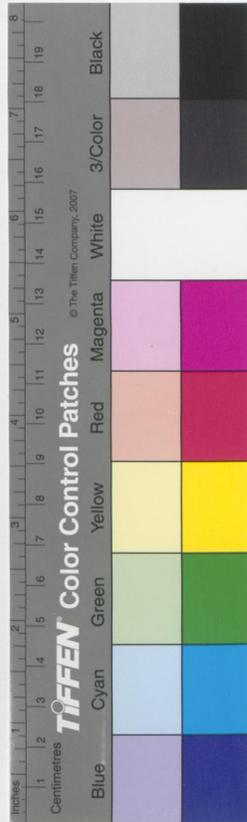
Folket på Bastubacka under 1808.

333

(Nilsrik Johansson, Bastubacka, Adersvik).

Under kriget 1808 låg kvinnfolk och barn
men görda i Märkelbacken (nu s. s. Björkbacken), en
lång, smal kluva i Ågledskäret. Det är detta
Renn äng. och flertalet på bonarna med ett ge

Flora ryttar var med en timmerstak
och sku kulta opp Bastuback boddörren, men lä-
ret var så starkt, att det icke gick sönder, och
ryttarna slapp sålunda in i boden.

1808

1808

Handwritten text on the left page, mostly illegible due to fading and bleed-through from the reverse side.

Huru Bartbackgubben stöt i fjät ryssen.

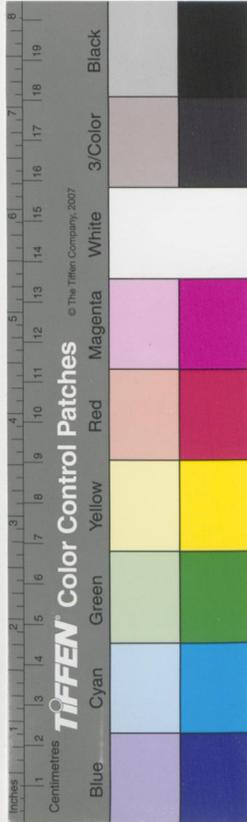
224

(Hilrik Johanson, Bartbacke, Nederst)

(Hilrik Johanson, Nederst)

När vid tjärdalen var ett stort träd. Under 1808 års krig stod Bartbackgubben där bakom och skadade på ryssarna. Så fick en ää dem syn på honom och flintade på honom med sitt gevär, men han fick icke skottet att brinna ää, så flintade han igen andra gången, men det gick lika, och så tredje gången, men inte sen heller brann det ää. För var gång ryssen flintade, drog sig gubben bakom trädets, men tredje gången sade gubben: "Jag vet inte, om jag gitter ge livet eller ta livet!" Så rötade han ut sitt gevär och flintade till, och nog brann det ää då: ryssen med stöulan na i nädet och ledan gubben att springa.

"dial. gytta = mäste

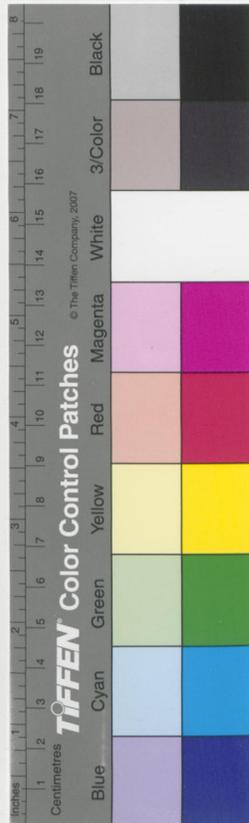

Flam Bartholackgubbarna sloddes med
ryssarna under 1808 års krig.
(Henrik Johanson, Nedenwetil).

335

När farfar med sina två bröder under
1808 års krig kom från Ången, måtte de ryssarna,
som kom lärande med Svirskinnisdekar
med råg i, som de hade utlit. Gubbarna tog sä-
karna å dem, fast ryssarna nog sku göra mot-
stånd. Sen bröjades gubbarna gå bort, men far-
far såg bak sig, om de sku komma efter, och då
gick han en sten mot "twillingen" så hårt, att han
föll. Han gick nog sen till kaptenen och klagade,
men han fågade: "Dill vad för ett kompani
hörde de där." "Inte kom jag att se, vad rum-
mer de hade", sa farfar. "Ja, inte kan jag då göra
något", menade kapten, och lå med fick taken
bli sen.

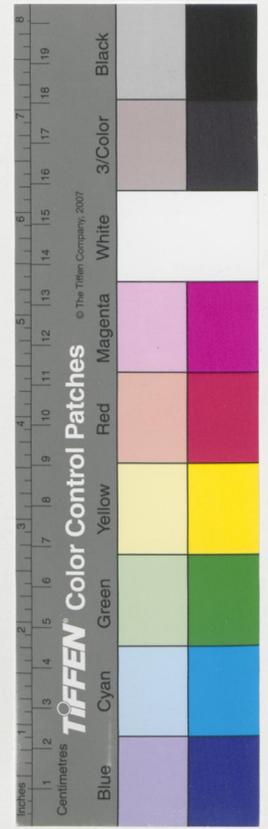
v = tinning

[Faint, mirrored handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

När svensarna och myttarna sköt på var-
andra vid Sundbäck i Söderwik!
(Johan Jakob Bost, Söderwik!)

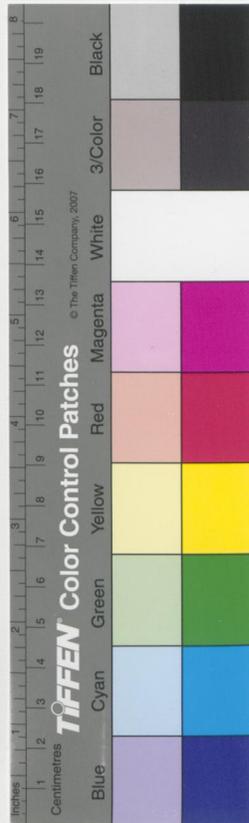
Svenskarna var vid Sundbäck och myttarna på Sundgården och sköt över en haze, som kallas Sundet. — Från på 1700-talet var där vatten, och man har hittat flottstockar där — Gubben på Bastubäck skru för korna till hazen och måste då hålla sig gömd bakom en stor sten under tiden, och kulorna slog bara mot stenen, så att det smältrade.

Om gubbarna, som skuta mot ryssen
på Pelohacken, i ledensvit.
(Jäkk Polo, Nedensvit).

337

Ryssen hade varit på andra sidan än mitt
emot Polo och skjutit mot Polo. Kåtherna boarna
från gamla Karleby hade nämligen varit på
Pelohacken för att ta mot penderna med nä-
gtslags vapen. De hade också små böxor med sig
och började plätta och skjuta på ryssen, när de
tågade förbi, men de där små byssorna bar inte
så långt, så att ryssen nog hörde småtterna,
men blevo inte träffade. När ryssen såg, att
där var gubbar samlade, hade de släppt det näj-
ra skottsälvor. Medan gubbarna låg där och väntade
hade en ledsnat att vara där så länge och sagt: "Ska
vi inte börja fara hem sen?" "Näi", hade en annan
menat, "jag far inte hem, i ruman jag får stölar."

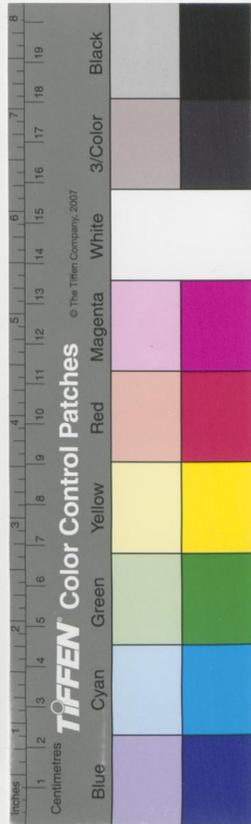
Handwritten text at the top of the left page, possibly a title or header.

Main body of handwritten text on the left page, written in cursive.

Man hade nämligen ämnat skjuta röjor ryss och sedan ta stöklarna å honom. Men gubbarna la sig ändå smärningom hem, när ryssarna började skjuta.

335

En budstod värd med dörren åt öst, och i den fashade ett tiotal rysska kulor. Boden finns ännu kvar, men är flyttad till ett annat ställe. Spår av åkolorna tycks ännu i den.

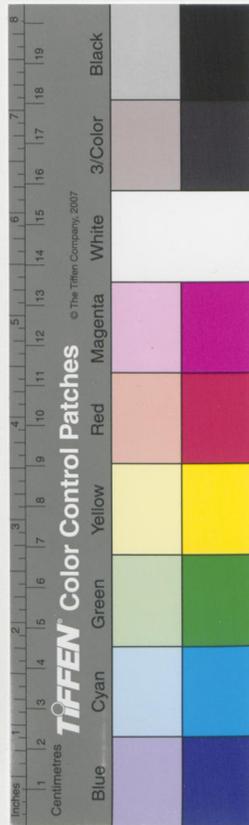

Thusa Skrikobarna skuta mot ryssen.

(Johan Jacob Bach, Skedevetil).

339

Jå ryssarna och svenskarne krigade kom en
tropp fram Karstula och Perhä. Jå de i Skrikoby
hörde, att ryssarna var i antågande, började de ladda
da bössorna sine och for till Pelä Marju och Kave, och
innan de for, att "inte kommer vi nu tillbaka,
innan vi får stövels". När de såg ryssarna kom-
ma i tagande längs efter elven, började de skjuta
med lodbössorna sine, men då släppte ryssarna
en salva dit, och nog vistade Skrikobarna va-
dan de var hem.

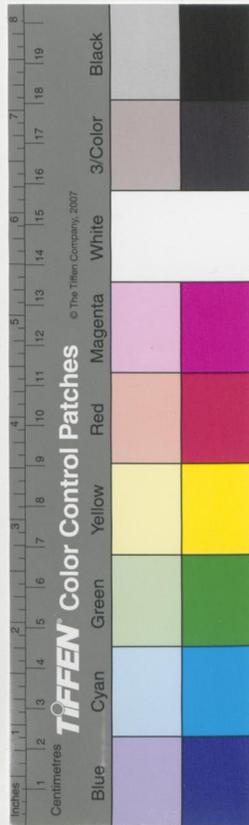
Folket i Skirke under 1808.

341

(Alexander Skirke, Nedenstift.)

Da ryssen kom till landet, forde folket i Skirke alla kreatur till en ria, som var på andra sidan träsket, när där äro. Den tiden väckte det skog mellan träsket och hemmanet, så att man icke syntes från gården. En del av folket var hemma, men kvinnfolk och barn höll sig undan, och ryssarna hittade icke dit till dem i rian.

Någon ordentlig väg fanns ej då till Skirke, utan bara gängstigar över mossar och skogar. I skogarna vid Ärbäcknabba och Storbäcknabba syns ännu trån, som är lagda över mossarna, och där gick de gamla gängstigarne, som man färdades med.

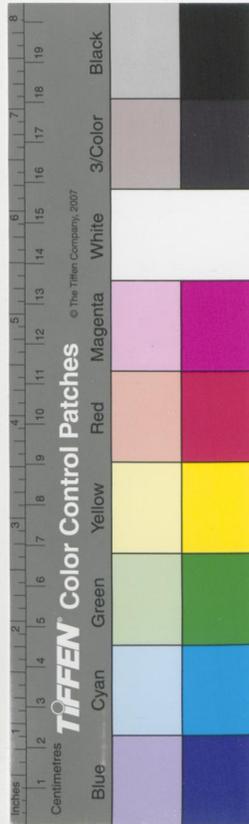

[Faint, mirrored handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Loulubacka ~~borna~~ under kriget
(Heikki Ollinbacka, Sederstilla)

342

Loulubackaborna för odota under ryggen i skogarna med kråk och allt som gjorde sina djurhanheter i jorden och på andra ställen, där de bodde, så att ke ryggsarna sken litte dem.

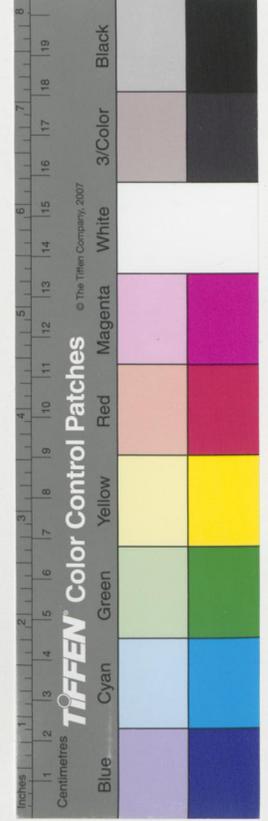

[Faint handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Strid mellan svenskar och nyssar i 1801
i Lederuskil socken
(Jumman Thorell, Lederuskil Vågskoby).

343

Mellan Vibergsi häradby och Jyllenlacha i Lederuskil ska svenskar och nyssar ha skjutit på varandra, men ingen blev dödad ty svenskarna reste snart undan igen.

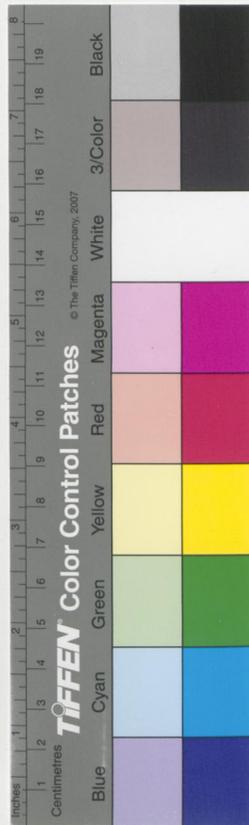
Om folket på Vätåvesi i Nederöfitt 1808.
(Anders Palm, Vätåvesi).

344

Från Vätåvesi flyttade folket under krigstid
der med kvinnor och barn och kreatur ända
till Gäsjäni i nedre delen af Nederöfitt. Sinna saker
hade de gömt på Högrödja och "Laka-kärret", som
är in i skogen ^{ordlöst} två km. från byn. Där fanns ännu
groper, som kallas "jättgrävar", och där skall man
ha haft pengar och dyrbarketers regräsda.

Nystrarna bodde i byn under tiden, ät vad
de hittade. De hade så höga hästar, att de icke
fick dem att rymmas in genom böndernas ställ-
dörrar och fick därför säga bort på Stockvaru
öfver dörren, för att hästarna sku slippa in. Sam-
ma gjorde de i Kainu by och på flera andra ställen.
Folket hade mycket mindre hästar än nystrarna.

¹ dial. Laka-kärre = Laka-kärret.

Folket i Gäddjävi i Sederuettil 1808.
(Matti Gäddjävi, Sederuettil).

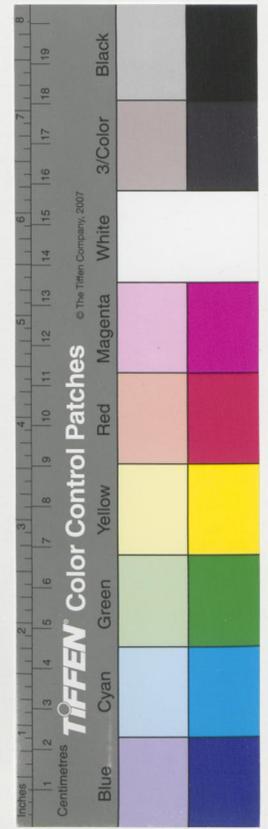
Folket i Gäddjävi i Sederuettil 1808.
(Matti Gäddjävi, Sederuettil).

Folket i Gäddjävi i Sederuettil 1808.
(Matti Gäddjävi, Sederuettil).

345

År 1808 var det ingen väg mellan Viitavesi och Gäddjävi utan bara en gängstig. När man ska fara till utan fick man först fara vidare till Kaustby Lalo, där man hade sina hästar, och därifrån sen körande.

Under kriget fäldde folket från över gängstigen, som förde till byn, så att den ej skuts synas. Från grannbyn, Viitavesi, var folket här i Gäddjävi, och man bodde t.o.m. i närna, när de var så många, att de inte kunde rymmas i skuggorna. Men ryssarna hade ändå hittat hit från Lalo i Kaustby, men något vidare illa gjorde de inte, bara tog mat åt sig, när de var så hungriga.

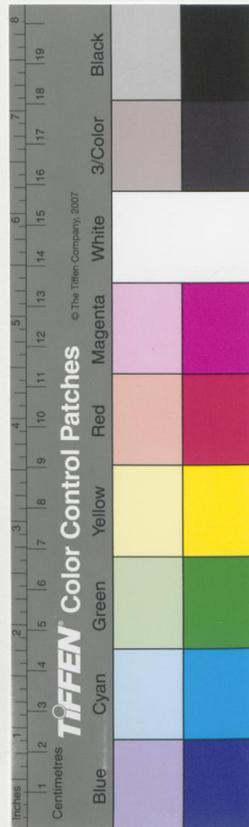

Thuru ryssans stalen bätte i Gäsjävi.
(Utkast Gäsjävi, Nedenskil).

847

På gammalgården i Gäsjävi kom en ryss
in i stugan och två åkerar ute och stalen bätte.
De hade där en tvåvåningsstäng i stugan med
"förlät" före. Ryssen gick dit och skruvade rivo
bort den, men karingen där, en liten grumma, var
så djävul, att hon sprang dit och ryckte i andras
ändan, och där stodde en stund och reu och slet,
men slutligen släppte ryssen lös sin ända och
gick ut, när de andra hade fått bässen stulen. Sedan
for de ner till åliden och tog skinnut å orskängde
skinnut i alen och for till Salo i Rautby och köade
bässen. Från Salo hade de också kommit.

"dial. förnat = sängduperi

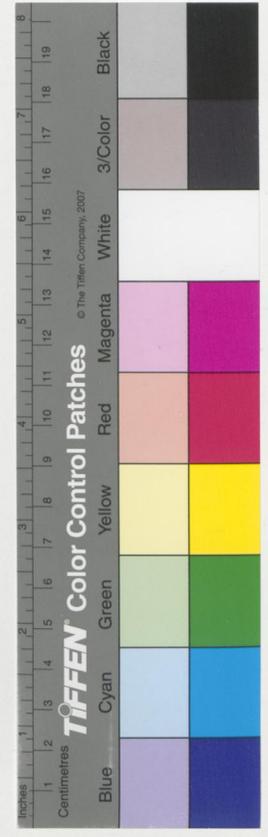

[Faint, mirrored handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Om ryssen, som fanns död i en ria.
(Måti Gäsjärvi, Norderkilt)

348

En hals fjärudel från Gäsjärvi uppf med
äliden fanns en ria, och där in gick en gammal
rysk soldat och lade sig där, då han ej orkade följa
med de andra. Och där dog han ensam, och övergi-
ven. Min farfar för dit efter kö, och där hittade
han honom död.

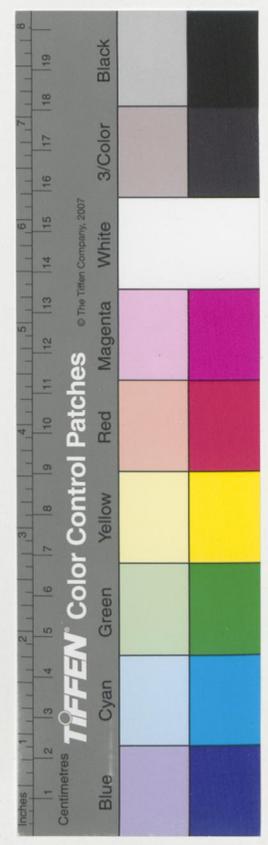

[Faint, mostly illegible handwritten text on the left page of the notebook.]

Högnäsborna under 1808 års krig.
(Husbonderna på Högnäs i Nedenslid).

349

Högnäsborna gånge sina hästar i skogen, att
icke ryssarna sku få dem, men ryssarna hittade inte
^{en} ~~ett~~ till byn, emedan det inte fanns någon någ allt till
byn före år 1856. Man rodde först och for med färja
över Perhä å och därifrån till Gårjervi och därifrån
till Kärnägen.

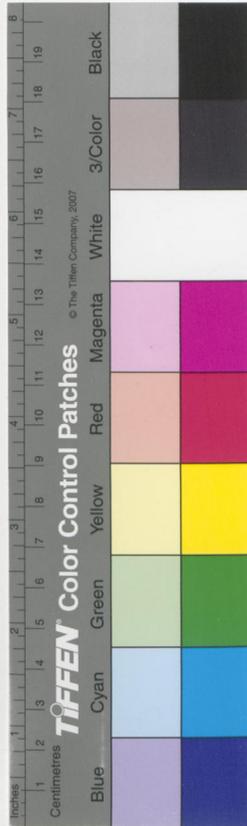

Om Jänislampi gubben under 1808 års krig.
(Husböndena på Pirttimäki i Nedermaki)

351

Under 1808 års krig var Jänislampi gubben på transport med ryssarna, men han rynde vid Tash. Srenikarna hade brant opp bron där, men han ropade åt sin grälle som han brukade: "hopp solja!" och körde i ån, som då var mycket bred och full med vatten. Prästfrun såg det där och sprang till sin man och ropade: "Där kör en göulozan karl i ån!" Prästen dit och skrek åt honom: "För gudskull, karl, kör inte i ån, du drunksnar!" men gubben så lara sitt "hopp solja" och kom över och slapp undan.

^{ital.}
"göulozan" = tokig

1808 års krig
(Folka böorna)

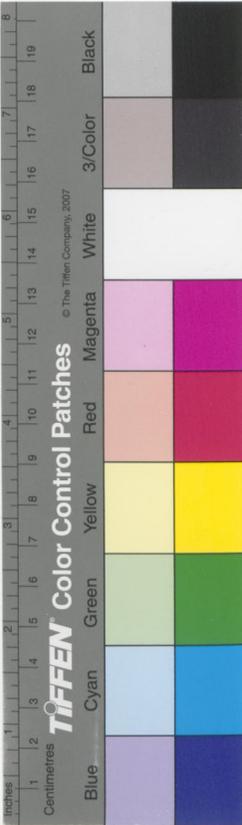
Om Folka böorna under 1808 års krig
(Folka Jukk, 90 år⁴ Sedanhit)

353

Folka böorna förde sina kreatur till ett berg
på Saarukka vägen, som kallas Lehmäkallio, för
att inte ryssen under 1808 ska få fara å med dem.
All sin säd hade de fört i en bod och lämnat
dörren öppen. En annan bod, som var tom, stängde
de omsorgsfullt, och ryssarna tog en stork och öppnade
dörren, men hittade inte något heller, i den
andra boden gick de in kallt.

Svenskt krigsfolk var också litet i tju och
det blev en liten strid. Svenskt folk var bak Saksant
nän och tog emot ryssen, som kom lägande med vä-
gen med en gevärssalva, men den gjorde inte vi-
dare skada än sköt kummen å en kosack.

⁴ Jukten var en litet småldes på ången och slög till som den
restaste bod.

[Faint, mirrored handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

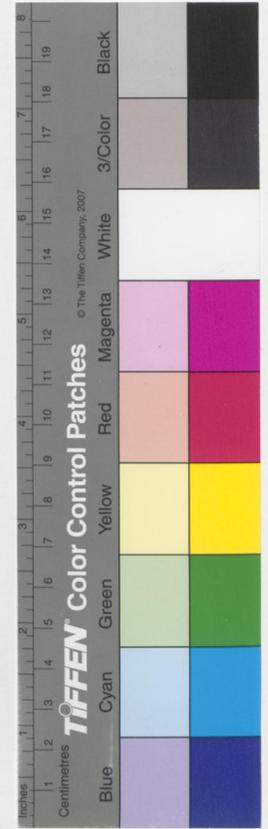
Flum Johaloma räddade sin sparnmål

354

uorolan nysarna.

(Hed. Johanson, Kainu i Odenusht).

Svenskarna för undan och nysarna beko-
ter. När svenskarna hade fanit på ^{i Nederusht} folk, läm-
nade folket boddörarna vidöppna, så att nysar-
na sku ha, att bodarna stul tomma, och kne-
pet lyckades väl: nysarna gick inte allsin i bodar-
na att se heller, så att folket där icke miste nå-
gon sparnmål åt nysen.

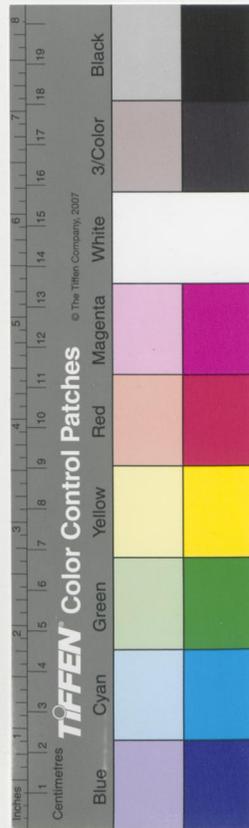

Om gubben Suistala i Jolkabyår 1808.
(Jolka Jukk, Nedenvekl)

355

Under kriget fanns en gubbe vid Sätmans,
som kallades Suistala. Han var riktigt dikarom
Jolkabornas kung, det var han som bestämde byns
alla affärer och styrde och ställde med alla gårdar
precis som om de sken ha varit hans egna.

När ryssarna kom till Jolka, kom en stor,
fisk karl in till Sätmans och gick genast till skä-
pet och tog ett filfat och satte sig vid bordssändan och
ät. Men andra dagen hände sig att samma ryss blev
skjuten, när han sprang övers åkern, så att inäl-
vorna hängde ut på honom. De bar in honom till
Sätmans, och då sade Suistala: "Du åt, din satan, fi-
let mitt igår, men åt i dag ock!"

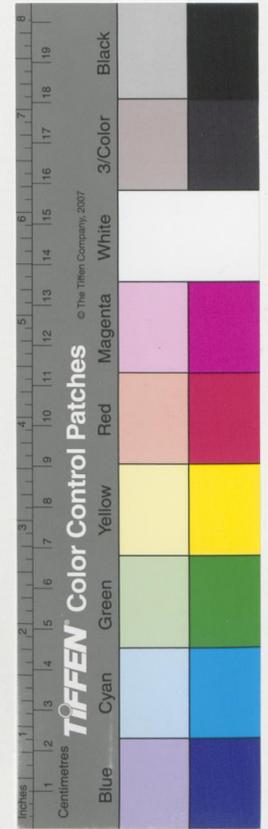

Om Jothaborna i Jothaberg
(Matti Saarikka, Norderby)

[Faint, mostly illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Om Jothaborna som grävde pohalen
(Matti Saarikka, Norderby)

Nuder kriget grävde Jothaborna ner en stor silver-
pokal i en åker, som kallas Norrdale. Sedan tog ryttar-
na en ko och kände opp eld just där poklet hade gömt
pokalen, och började staka kon. Jubbarna blev rädda ett
sakena sku få för kett, och gick och berättade åt kapite-
nen, att de hade gömt en pokal där. Han befälde då
soldaterna att släcka elden, så att gubben sku få sin
pokal igen, och had honom gömma den bättre en annan
gång.

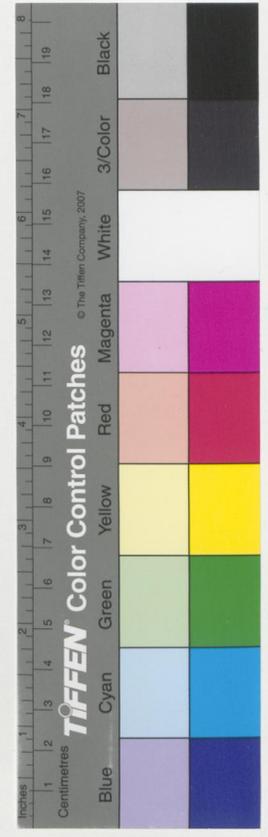

[Faint, mirrored handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Om Kuokka mur, som hade varit sina kor.
(Juremar Hiirell, staden till kyrkoby).

357

TVå km. från prästgården uppåt Jolha till
finns ett torp som kallas Ringet torp efter en svensk
soldat Ring, som hade bott där. Ryssarna hade tagit
kor i Kuokkaängen och födde dem dit till Ringet torp
och kände slakta dem där. Di Kuokka mur fick
höra härom, skyndade han sig till nycka bopsten på
Tasta och klagade, och då fick soldaterna befattning
att lämna korna tillbaka, men en hade de redan
hunnit dräpa.

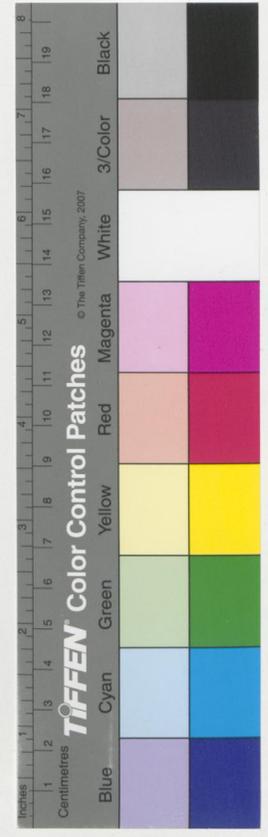

[Faint, mirrored handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Om de två flickorna i Jolka i Nedervetil
som gifvade sig undan ryssarna.
(Alex. Johanson, Kainu i Nedervetil).

858

I Jolhabys i Nedervetil hade två halvvuxna
flickor varit undan ryssen och gömt sig i en
skogslada, och där hade de dött.

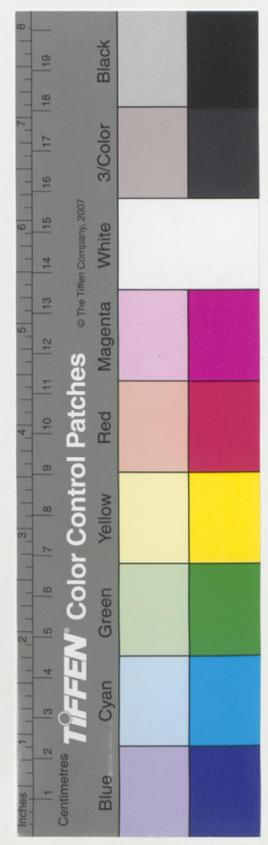

[Faint, mostly illegible handwritten text in Swedish, possibly bleed-through from the reverse side of the page.]

Om Saanukkaborna under kriget.
(Mats Saanukka, Södermitt)

359

Då ryttarna kom, hade Saanukkaborna fört sina hästar till lador i Södervikskärrat, kornet var i skogen. Så den grände de ner i åkern, och sen ryttarna hade fått bort, tog de upp den, men en tumma säd hittade de inte, utan den blev.

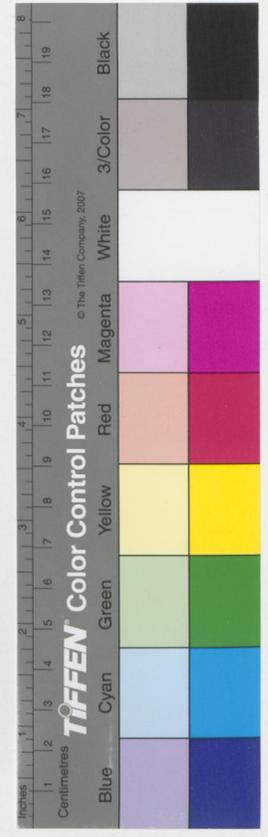
Folket på Markusbacke under 1808.
(Härna Wik, Markusbacken i Nederreth.)

*På Markusbacken grände Markusborna
en stor gräs och görde där sin säd. Folket
hade varit till Storokrenabla och höll sig undan
i en stor mosse, men inga nyss som hitat,
emedan det inte alls fanns något vägar där för
tiden hit. Vägen är inte just något att tala om nu
häller.*

*På Markusbacken grände Markusborna
en stor gräs och görde där sin säd. Folket
hade varit till Storokrenabla och höll sig undan
i en stor mosse, men inga nyss som hitat,
emedan det inte alls fanns något vägar där för
tiden hit. Vägen är inte just något att tala om nu
häller.*

Folket på Markusbacke under 1808.
(Härna Wik, Markusbacken i Nederreth.)

360

Föreläsning på Majabacken 1877
(Hörsal i Majabacken i Stockholm)

På Majabacken öppnade Majabacken
en stor gata och öppnade där sin verk. Föreläsning
hade följt till Majabacken och till slut
i en stor sal, som jagar nyssna som följt
emellan det och alla följande nyssna som följt
till den stora salen som följt till slut
heller

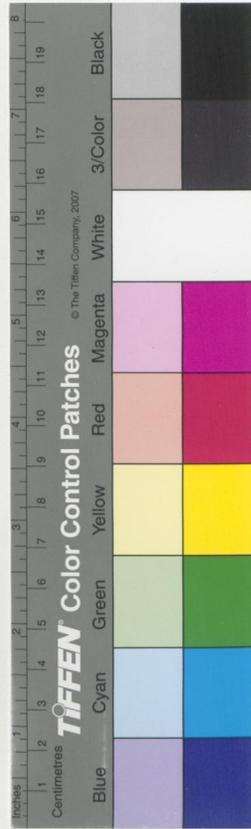
Pyssarna på Majabacken år 1808.

261

(Anders på Marknaden, Söderström).

Di pyssarna var på Majabacken eller Suomalaki
år 1808, ettade de fört bestan och gick sen i fåhuset och låg
på kråken, som de tänkte slakta. Gamla mormor var
ensam hemma med korn, alla andra hade varit under
till en lada på Ellas vosten. Jakob Åke hade sin barn,
och hon var där med dem. En påtron Peisto hade en
rapplund, och den följde med. Och där var sånt skrik
hela natten där i ladan, lammen skrek, och hunden
skällde.

Pyssarna sken ha sin å mormor, men hon gen
inut, fast en å soldaterna ställde sig med bajonetten
framför henne och hotade sticka. Hon hade nog stora
smörbyttan i källan, men den hittade inte ryttar-
na. Medan pyssarna sen var i kasten, släppte hon
ut korna ur fåhuset och sprang fjäla med undan

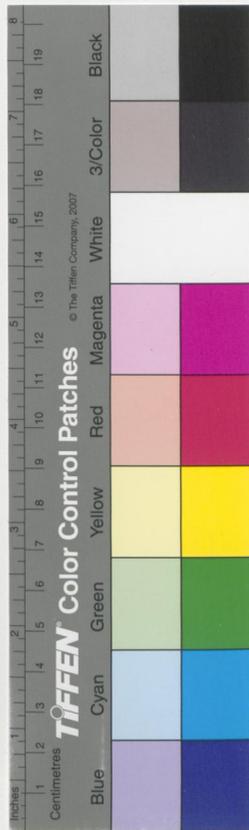

Bon som gånnde svinet undan nysseu.
(Johan Jakob Bach, Norderwitz)

363

Min far var fyra år gammal och salt på got-
vet, då de krigade vid Stortbron eller Kärksöbron i
gamla Kärleby. Då kom far hans in och sa: "Du är
nyssdjävlarerna här, de krigar som bäst vid Nybron,
kom med, så ska vi sticka det där svinet och gräva
ner det, annars far nysarna ä med det." De hade
så brätt, att de ej hann vilare bara döda svinet
och gräva ner det i svinhättan, såsom det var.
Då nysarna for, saltade de det och grävde ner
det i Steurson."

"dial. Steurson = Steuröse.

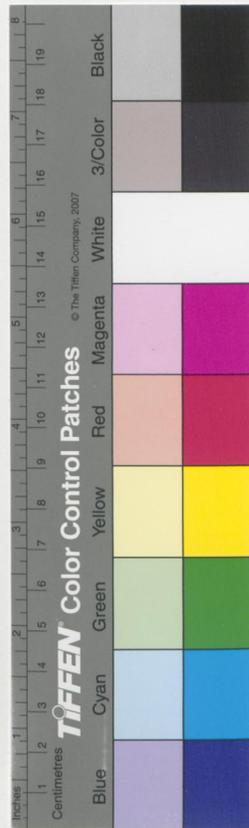
Från slaget vid Siikajoki.

(Pelo Juhk, stedenbit)

364

Mitt farfar Hans Kristoffersson var på "Kling-
spornskjuts" ända till Siikajoki. När de kom fram,
rastade de vid en gård. Mitt i allstrammans
var ryttarna i blåarna på dem, och så började
svenkarna bä emot vid bron. Då hade en av svens-
ka befälet varit ridande till bron, och när han kom
där till gården, hade han sagt: "Nåu häst skä sad-
las på stund". Han fick ny häst, men då han kom
med till bron, blev han skjuten. Han lär ha varit
lite trakterad, och därför bar han så djärn, att
han red för nära.

När farfar kom tillbaka från skjutten, hade
han två hästar med sig. Han var ung pojke då
och tjänste dräng på Pelolacken.

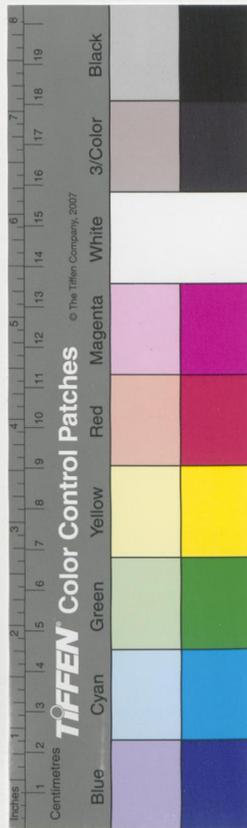
Närpespojken, som sköt kejsarens kosack,
och Alexander I

365

(Johan Jakob Bast, Hedenrökt.)

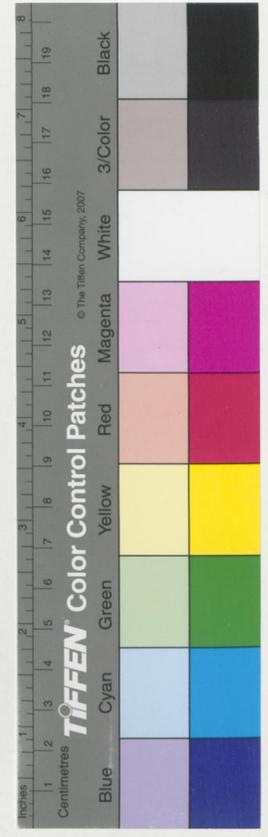
Two halvruorna pojkar i Närpes hade beslutit att skjuta på kosackerna. De låg i en backe och passade på, när någon mindre buff sku komma. Så råkade det, att en ensam kosack kom ridande, och honom sköt de och reste sen ö undan över blöta mossen, så att ingen kosack kunde komma efter. Det här ha varit den ypperligaste kosack, som kejsaren ägde.

Sedan efter kriget kom Alexander I till Finland, och på sin resa var han natten i Närpes på prästgården, ty han hade fått reda, att en av hans skolkamrater sku vara präst i Närpes. Så började han fråga efter den där pojken, som hade skjutit kosacken. Prästen skaffade reda på pojken,

[Faint, mirrored handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

och han kom till prästgården till köparen, men
köparen talade int något ont åt pojken alls, ³⁶⁶
utan tackade honom, för att han hade varit
ärlig och troget sitt land. Innan pojken gick
lät han köparen åt honom en summa pengar.

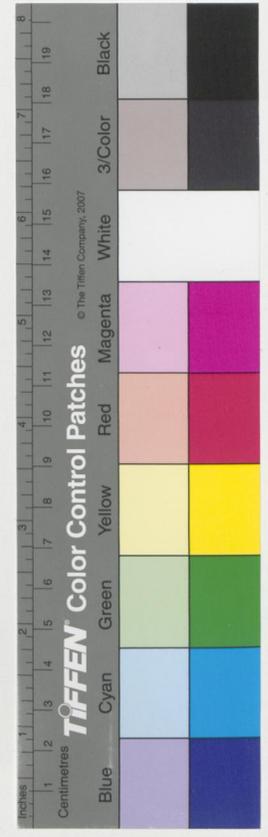

[Faint, mirrored handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Gubben som begrovs på Korkosaari i Eumes
(Husböndarna i Eumes i Nederveid).

367

Under krigsåren 1808 slapp man inte alltid med
liken till kyrkan, utan fick jorda den där det pes-
sade. Så t. ex. blev en gammal gubbe "Käpi Tomas"
(Käpi) jordad på Korkosaari i Eumestvask.

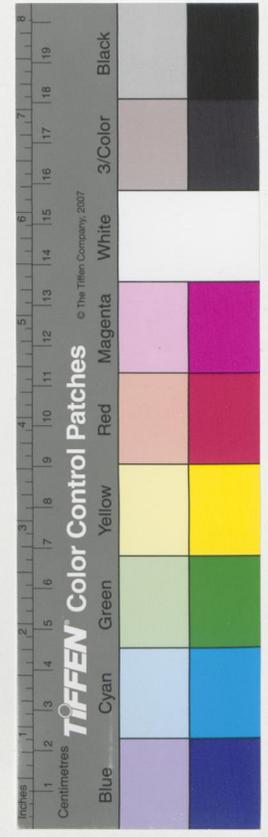

[Faint, illegible handwritten text on the left page of the notebook.]

Huru gubben och gumman tödade nystarna.
(Johan Jakob Bast, Kedenvid.)

365

På ett ställe hade en gubbe och gumma för-
pläjat en tropp nystar med brännvin, så att de
blev smidfulla. Sedan drog de väjaren ur skidan
på en och sågade buvidet å nystarna.

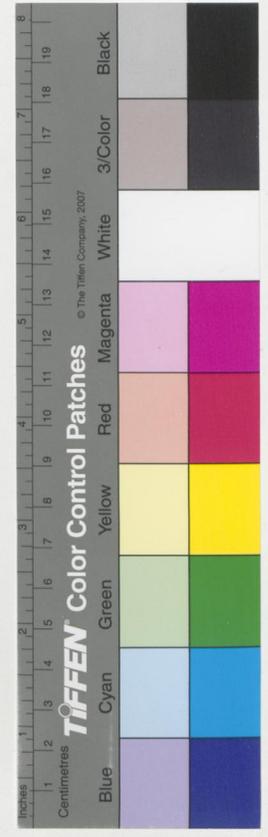

[Faint handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Om platsen, där ryssarna höll gudstjänst under 1808 års krig.
(Torpan på Långbacka torp i Skedevitt).

369

Nära Blockarbostället hade ryssarna haft en kyrkklocka i en stor fura alldeles fast i landsvägen, och där hade de ringt i den och haft sin gudstjänst.

Faint handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Huru ryssen fick sina pengar tillbaka.
(Mats Ellisbacka, Kedenmetil).

370

Under kriget 1808 hade en ryss stulit pengar
å en annan ryss. På Kaimubacken bodde en troll-
gubbe på Ellisbackan och farfar visade ryssen dit.
Han för till honom och, och så lagade trollgub-
ben pissemyror på den som hade stulit, så att
han fick taga skjortan å sig och skaka den i
spiseln. Pengarna måste han lämna tillbaka.
Man frågade sen å gubben vad han hade gjort
åt juven, och då svarade han: "Jag lagade nu
hara litet pissemyror på honom."

Handwritten text at the top of the left page, possibly a title or header.

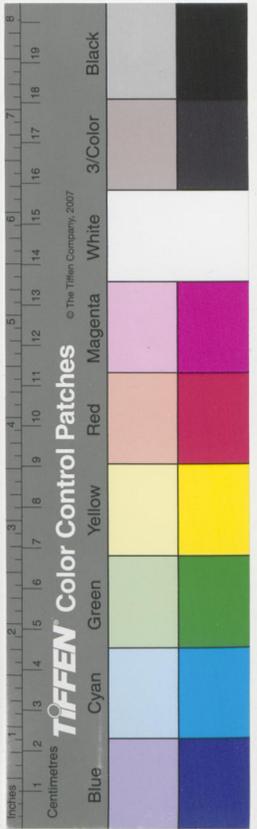
Main body of handwritten text on the left page, written in cursive script.

Pyssarna i kluvsäterade i Skrika
(i kluvsäterade Skrika, Nedenst)

371

Pyssarna ska en tid varit i kluvsäterade i Skrika
men det var ren mygghol för en under kriget med
engelsman. De vistades då på Gammlögården,
och där hade de också sin kyrka.

Faded handwritten text on the right page, continuing the narrative.

Handwritten text, mirrored bleed-through from the reverse side.

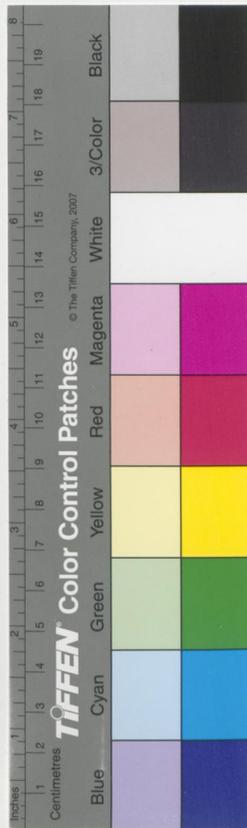
Handwritten text, mirrored bleed-through from the reverse side.

När ryssarna sloddes med Ellis-
back daddan.

872

(Mats Ellisbacka, Norderstäl)

Då ryssarna var inkvarterade, kom en hel
 hop ryssar från Tasta till Ellisbacka. De var fulla
 och kom i hop med dadd, som just var på på-
 rorlandet, men han kastade den ena efter den andra
 ikull på landet, och med sina mulliga tassor tram-
 pade han på deras vita byxor, att de blev alldeles
 svarta. Ryssarna till prästen och klagade, och han
 med till dadd och bad honom ge litet pengar åt
 dem, men han gav inte. Slutligen sa prästen:
 "Ge nu åt dem en sup helst och åt mig med?
 Nä, åt prästen gav han nej, men åt ryssarna
 ingenting.

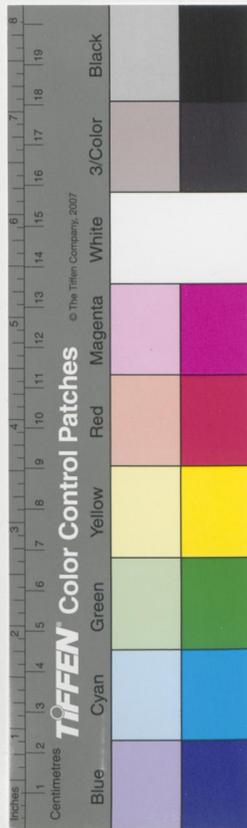

Historier från nyssinkuakriget.
(Med. Johanson, Väimuri i Söderbygd.)

373

I Vätånesi på Stor Tomas hände sig under
nyssinkuakrigstiden, att kokken kokade köttsoffa.
Så gick han ut, och under tiden var där en sjömans
pojke, som brukade göra allt möjligt spektakel åt
nyssorna, och passade på och hällde hela selt-
karekigrytan. Då blev soffan så salt, att ingen
nyss kunde äta den, och kokken fick stryck, för att
han hade skarsaltat soffan.

På Lillbacka hände sig, att värdisman
låg ensam i kammarn med barnen. Så kom en
soldat om natten in och skru till henne, men då
så hette hon, tog honom i nacken och slängde ut
honom som en boll. När sen kom han in i full
drinking rustning med genär och bajonett på, men
lika fullt fick han resa ut med genär och allt. Hon
var en grynig stark kvinna, konn.

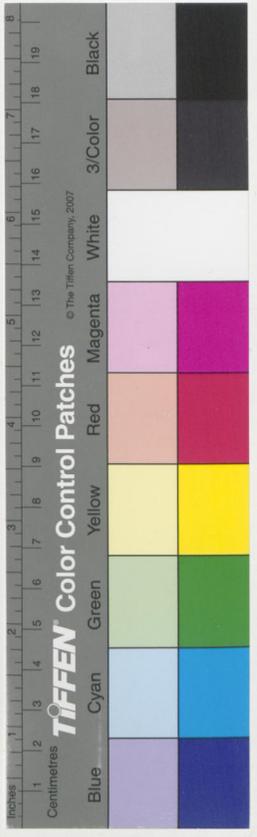

Historia från svenska kvinnor
(Här följande iakttagelser)

Historien på den första sidan
och den andra sidan är också
mycket intressant. Det är en
historia som handlar om en
kvinnas liv. Det är en historia
som handlar om en kvinnas
liv. Det är en historia som
handlar om en kvinnas liv.
Det är en historia som handlar
om en kvinnas liv. Det är en
historia som handlar om en
kvinnas liv. Det är en historia
som handlar om en kvinnas
liv. Det är en historia som
handlar om en kvinnas liv.

Om kvinnorna tyckte om ryssarna.
(Här Karl-Karlsten Munk, Nedenstilt).

Kvinnorna var alltid så lockiga i ryssarna. De
de var i några år här, fick många kvinnor bli
med dem. När ryssarna sen för bort, följde flera
kvinnor från Nedenstilt med dem till Ryssland.
Man skällde de där kvinnorna för "måttelabbar."

Engelsmännen i Gamla Karleby
(Johan Jakob Bæst, Norderkilt.)

875

De engelsmännen kom till Gamla Karleby, skickade de först en båt till staden. Handlanden Donner var med vid kammern och talade med dem, och en kapten Källström var tolk. Först frågade de, om de får lov att komma i land. Donner svarade: "Vi har icke rättighet att lova fienden någon landstigning." Sen frågade engelsmännen: "Finns här något militär?" Donner svarade: "Det må ni gå och fråga till Sueaborg & kommandörn var han har trapparna sina." Engelsmännen sade då: "Jaså, vi är så förbannade bojs här i Gamla Karleby, men giv oss", och så for de till skutan och kastade ut båtarna och började skjuts. Skildet blev vid Hallbokari, ledde av en säker hand, Engelsmännen sku där i land, eller än hundes engelsman. Bladet flöt förby förvarligt, frugv där sitt respass hem. heter det i vissen, som diktares om & briden.

Handwritten text on a piece of aged, yellowed paper with a grid pattern. The text is written in a cursive script and is mostly illegible due to fading and the angle of the page. The paper shows signs of wear, including a small tear and a dark spot.

